

Standarti procedūru tehnikā

Standarti procedūru tehnikā

- Pacientu aprūpes standartu izmantošana ārstniecības personu praksē ir viens no svarīgākajiem **veselības aprūpes iestādes darba kvalitātes rādītājiem**.
- Katras veselības aprūpes iestādes darbību reglamentējošos aktos būtu jāparādās, **pēc kādām vadlīnijām** pacients saņem konkrētu aprūpi un kāds ir pamatojums katrai aprūpes darbībai, ko veic pacienta labā.

Standarti procedūru tehnikā

- Uzrakstīt pacientu aprūpes standartus un aprakstīt, kā pareizi jāveic klīniskās procedūras aprūpes nodrošināšanai, ir sarežģīts process.
- Tajā ir iesaistīti speciālisti no izglītības iestādēm un praktiķi, speciālisti no profesionālām biedrībām vai asociācijām, pacientu tiesību aizsardzības organizācijām, kā arī aprūpē izmantojamā aprīkojuma ražotāja pārstāvji.

Standarti procedūru tehnikā

- Milzīga loma standartizācijas procesu nodrošināšanā ir uz pētījumiem balstīta prakse.
- Ir svarīgi saprast, ka standartizējamās ir ne tikai klīniskās procedūras, bet visas aprūpes darbības kopš brīža, kad pacients ierodas uzņemšanas nodaļā, līdz brīdim, kad pacients atstāj veselības aprūpes iestādi, lai turpinātu ārstēties un saņemtu aprūpi citā veselības aprūpes līmenī.
- Lai varētu izprast standartizācijas procesa būtību un svarīgumu, ir jāzina, kādi dokumenti nosaka standartizācijas procesus valstī un kas ir tās institūcijas, kuras uzņemas izstrādāt standartus, īstenot tos praksē vai izglītībā un kontrolēt to lietojumu.

Lai labāk izprastu, ko ietver standartizācija, ir jāsaprot tālākminētie termini:

- **Standartizācija** ir standartu izstrādāšana, procesu reglamentēšana un objektu daudzveidības ierobežošana.
- **Standartizācija** pēc būtības ir tehnisko specifikāciju izstrādes process, kura pamatā ir **visu ieinteresēto pušu vienprātība**.
- Standartizāciju kā procesu izmanto rūpnieki, patērētāji, arodbiedrības, vides aizsardzības nevalstiskās organizācijas, valsts varas iestādes un citas organizācijas.
- Standartizācijas tehnisko specifikāciju procesu uzrauga neatkarīgas standartu organizācijas, kas darbojas valstī, Eiropā un pasaulē.

Standartizācija

- **Standartizēt** nozīmē veikt standartizāciju, veidot un vienādot pēc kāda pieņemta parauga, bez būtiskām individuālām atšķirībām.
- **Standarts** ir ar kompetentas valdības institūcijas rīkojumu apstiprināta norma, normālmērs vai paraugs.
- **Tas ir normatīvs dokuments**, kas nosaka kādas darbības terminoloģiju, mērvienības, ražojumus un ražošanas procesus (piem., no cilvēku un inventāra drošības viedokļa).
- **Standarts ir tipveida paraugs**, kas atbilst noteiktām prasībām fizikālo un citu īpašību ziņā.
- Starptautiskajā praksē ar jēdzienu ‘standarts’ saprot norādījumus normatīvā akta praktiskai lietošanai.
- **Likums nosaka, kas ir jādara, bet standarts – kā tieši to paveikt.**

Standartu ievērošana sekmē:

- **standartizētu darbību atpazīšanu visā pasaulē**, izmantojot vienotus noteikumus;
- **iestāžu sadarbību**, izmantojot vienotus noteikumus standartu aprakstu veidošanā.
- Daļu no veselības aprūpē izmantojamajiem standartiem var uzskatīt par nozares standartiem, kas jāapstiprina galvenajai nozares pārvaldes institūcijai valstī – šajā gadījumā Veselības ministrijai.

Standartu izmantošana

- Standartu izmantošana ir brīvprātīga.
- Standartu izmantošana kļūst obligāta, ja tā ir paredzēta Latvijas Republikas likumdošanas aktos, līgumos vai citu tiesisku saistību gadījumos.
- 1998. gadā tika izveidota arī Nacionālās standartizācijas padome.
- Padome ir koleģiāla konsultatīva institūcija, kas izveidota, lai koordinētu standartizācijas norises Latvijā.
- Tajā piedalās valsts (ministriju), rūpniecības, tirdzniecības, patērētāju un citu organizāciju pārstāvji, kas ieinteresēti standartizācijas attīstībā un standartu lietošanā bildīgs par pareizu standarta izmantošanu.

Aprūpes standartu izmantošana izglītībā un praksē

- Klīnisko procedūru standarti pēdējoreiz ir apkopoti un publicēti “Standartu rokasgrāmatā” 1998. gadā.
- Balstoties uz šiem standartiem, medicīnas studenti apguva klīnisko procedūru tehniku un ar to saistīto pacientu aprūpi.
- Attīstoties tehnoloģijām un mainoties klīnisko procedūru veikšanas aprīkojumam, diezgan būtiski mainās procedūru izpildes tehnika.
- Ir izveidojusies situācija, kad nepieciešams pilnveidot un precizēt esošos standartus.
- Standartu pilnveidošana ir svarīga ne tikai māsu, ārstu palīgu un vecmāšu izglītības programmu apgūvē, bet tikpat svarīga tā ir arī praksē. Klīnisko procedūru standarti mācību iestādē nedrīkst atšķirties no standartiem, kas tiek ievēroti un īstenoti praktiskajā dzīvē.

Procedūru standartu veikšanai nepieciešamās priekšzināšanas

- Anatomija
- Fizioloģija
- Bioķīmija
- Farmakoloģija
- Mikrobioloģija
- Higiēna
- Ētika

MĀSU ASOCIĀCIJAS

Profesionālās organizācijas attīstības virzieni PRAKSĒ

- **Prakses standarti**

- Uz pierādījumiem balstīti
- Pusgada/gada izstrādes periods (literatūras apskats, aprobācija)
- Pārskatīšana vismaz reizi trijos -piecos gados
- Nozīmīgi praktizējošām māsām
- Attiecināmas uz visām māsām, arī uz topošajām māsām

- **RISINĀJUMI**

- Vienoti definēti termini, definīcijas un darbību procesi

Klīnisko procedūru un ar to saistītā pacientu aprūpes struktūra:

- Visu klīnisko procedūru sākumā ir minēts **procedūras mērķis**, kurā ir skaidri definēts katras procedūras iepriekšparedzamais rezultāts – kādu rezultātu varētu sasniegt, veicot konkrētās procedūrā nosauktās darbības.
- Katrai procedūrai var būt vairāki mērķi, un tie ir cieši saistīti ar procedūras veikšanas **indikācijām un kontrindikācijām**;
- **Indico,-āvi,-āre** (*lat. val.*) - **parādīt; norādīt**;
- **Contra** (*lat.val.*) - **pret**;

Klīnisko procedūru un ar to saistītā pacientu aprūpes struktūra:

- katrai procedūrai vai aprūpes situācijai ir definēts **nepieciešamais aprīkojums tās veiksmīgai tehniskai izpildei;**
- ļoti svarīga procedūras standartizācijas **daļa ir pacienta novērtēšana pirms un pēc procedūras;**
- katra klīniskā procedūra ir strukturēta darbībās un **katrai darbībai ir skaidrojošs pamatojums, kāpēc konkrētā darbībā ir jāveic tieši tā;**
- visu klīnisko procedūru **standarti noslēdzas ar procedūras dokumentēšanu, vides sakārtošanu un pacienta labsajūtas nodrošināšanu un pacienta izglītošanu**

Pacienta izglītošana – māsas kompetence !

- Pacienta izglītošana – tiek sniegta informācija par jautājumiem :
 - kas ir svarīgi pirmkārt – pašam pacientam;
 - otrkārt - zināšanas , kuras pacientam ir vajadzīgas , lai patstāvīgi varētu uzlabot vai uzturēt savu veselību;
- Izglītošanas jautājumi jeb problēmas, par kurām pacients būtu izglītojams ir:
 - jautājumi sakarā ar pašu saslimšanu
 - jautājumi sakarā ar operatīvo ārstēšanu (apmācība pēcoperācijas periodam)
 - instruktāžā izrakstoties (diēta, mazgāšanās pēc operācijas, aktivitātes, medikamentu lietošana, atgriešanās darbā , auto lietošana ,u. c);

Klīnisko procedūru standarti

- Lai veiksmīgi īstenotu vienotus klīnisko procedūru standartus izglītībā un praksē:
 - ir jāveic rūpīga to izstrāde, sadarbojoties ne tikai izglītotājiem, bet arī praktizējošiem speciālistiem,
 - profesionālo biedrību un asociāciju pārstāvjiem,
 - aprīkojuma ražotājiem.

Piemērs:

Ieteikumi saskarsmei ar bērnu un viņa piederīgajiem pirms procedūras

- Sniedziet informāciju, kas tiks darīts, kādēļ šī procedūra vajadzīga, kur un kad tā notiks.
- Uzziniet bērna iepriekšējo pieredzi ar procedūrām, jautājiet, kā viņš jutās, kas palīdzēja tikt galā ar nepatīkamo situāciju, kas palīdzēja mazāk vai nemaz nepalīdzēja.
- Runājiet vienkāršā valodā, nelietojiet medicīnas terminus.
- Sniedziet nelielu informāciju un pārliecinieties, ka bērns ir jūs saprot.

Piemērs :

Ieteikumi saskarsmei ar bērnu un viņa piederīgajiem pirms procedūras

- Izmantojiet lelles un attēlus, lai bērnam labāk izskaidrotu, kas notiks (atbilstoši vecumam).
- Pusaudžiem var piedāvāt meklēt informāciju internetā.
- Apkopojiet informāciju vai lūdziet, lai vecāki vai bērns apkopo uzzināto (tas palīdzēs pārliecināties, ka viss ir pareizi saprasts).
- Dodiet iespēju bērna un viņa piederīgajiem uzdot jautājumus.
- Ja bērns un viņa piederīgie saprot, kas notiek un notiks, viņiem ir vieglāk atslābināties un pieņemt notiekošo, tādēļ ir svarīgi komentēt savas darbības un godīgi stāstīt, kas gaidāms.
- Izmantojiet metodes bērna uzmanības novēršanai (grāmatas, animācijas filmas, mūzika, saruna ar bērnu par tēmu, ko viņš izvēlējies, rotaļas).

- Vērtējiet ar procedūru saistītās sāpes.
- Jautājiet, kas palīdzēja mazināt satraukumu un sāpes.
- Dodiet iespēju pacientam un viņa piederīgajiem paust emocijas, kas radušās sakarā ar procedūru.
- Atspoguļojiet emocijas un izrādiet empātiju.

- Saskarsme veselības aprūpē ietver virkni dažādu prasmju un iemaņu. Prasmes, ko nepieciešams lietot, atkarīgas no konkrētā gadījuma, tomēr daudzas no tām ir universālas un lietojamas visās situācijās
- Piemēram, spēja ar ķermeņa valodu parādīt, ka jūs patiesi esat ieinteresēta/ieinteresēts, un spēja paust empātiju palielina pacienta un viņa piederīgo uzticēšanos jums un viņu apmierinātību ar aprūpi
- Efektīva saskarsme par invazīvām procedūrām (pirms procedūras, tās laikā un pēc tās) palīdz mazināt pacienta un viņa piederīgo satraukumu par procedūru, tāpēc mazinās arī sāpes, tiek palielināts pacienta un viņa piederīgo komforts un veselības aprūpes kvalitāte

Paldies par uzmanību!

- Jautājumi.